

Τα φροντιστήρια «**Έψιλον**» απέδειξαν για ακόμα μια φορά ότι παρέχουν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης στους μαθητές τους. Περίτρανη απόδειξη αποτελεί το γεγονός ότι οι μαθητές του είχαν διδαχτεί το φετινό θέμα έκθεσης για την «**ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ**». Ακολουθεί σχετικό σχεδιάγραμμα από το φυλλάδιο που διανέμεται δωρεάν στους μαθητές και το παραπλήσιο θέμα έκθεσης που δούλεψαν.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΝΗΜΗ- ΙΣΤΟΡΙΟΓΝΩΣΙΑ

«Όλβιος όστις ιστορίας έσχε μάθησιν», έλεγε ο Ευρυπίδης.

ΟΡΙΣΜΟΙ:

Ιστορία είναι η επιστήμη που μελετά και ερμηνεύει τα γεγονότα του παρελθόντος. Μέσω αυτής γνωρίζουμε την πορεία των γεγονότων, τη ρίζα της κακοδαιμονίας ή της ευδαιμονίας μας, οπότε κατανοούμε το ιστορικό γίνεσθαι. Ανάλογα με το περιεχόμενο της διακρίνεται σε: Ιστορία εθνών, τέχνης, επιστημών, πολιτική, διπλωματική, στρατιωτική, θρησκευτική, οικονομική, ιστορία επαναστάσεων, πολέμων κλπ.

Ιστορικός είναι ο επιστήμονας που καταγίνεται με την ενδελεχή έρευνα του παρελθόντος και την αμερόληπτη συγγραφή της ιστορίας. Τα εφόδια που επιβάλλεται να διαθέτει, για να επιτελέσει ορθά και αντικειμενικά

το έργο του, είναι: Επιστημονικό πνεύμα, ήθος, ευσυνειδησία, κριτικό πνεύμα, απαλλαγή από φανατισμό, εθνικισμό κλπ.

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΝΩΣΙΑΣ

1. Η ιστορική μνήμη δεν είναι γνωστική πολυτέλεια και δεν αφορά μόνο τους ιστορικούς. Αντίθετα η ιστοριογνωσία είναι το κατεξοχήν εργαλείο όλων μας, για να ερμηνεύσουμε το παρόν, ο καλύτερος δρόμος, για να αναλάβουμε τον ιστορικό μας ρόλο. Η γνώση της ιστορίας είναι πολύτιμο μέσο για να εξηγήσουμε το παρόν.
2. Η τεχνολογική εξέλιξη, η επιστημονική πρόοδος, η έξαρση του ρατσισμού, η όξυνση κάποιων νοσηρών κοινωνικών φαινομένων, όλα αυτά δεν μπορούν να ερμηνευτούν σωστά, αν δεν περάσουν μέσα από την ιστορική μνήμη, αν δεν φιλτραριστούν από το εργοστάσιο του παρελθόντος, προκειμένου να διεκπεραιώσουμε την αποστολή μας ως άτομα, μέλη μιας κοινωνίας, αλλά και ως έθνη σε οποιοδήποτε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας (πολιτικό, ηθικό, πολιτιστικό, οικονομικό κ.ά.).
3. Η ιστορία μας βοηθά να καταλάβουμε ανθρώπους και κοινωνίες του παρελθόντος και του παρόντος, μας παρέχει απαντήσεις για τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, την προέλευση συνηθειών τους καθώς και των κοινωνικοπολιτικών ιδεών και νόμων ενός κράτους. Αν κατανοήσουμε τη νοοτροπία των ανθρώπων του παρελθόντος σίγουρα θα καταλάβουμε και τη σύγχρονη εξέλιξή τους.
4. Η ιστορία παρέχει ταυτότητα, μπορούμε μέσα από αυτήν να μάθουμε πως ομάδες ανθρώπων, θεσμοί και ολόκληρες χώρες διαμορφώθηκαν και εξελίχθηκαν μέχρι και σήμερα.
5. Μας βοηθά να είμαστε καλοί κι ευσυνείδητοι πολίτες, μελετώντας και παρατηρώντας τη διάρθρωση των κοινωνιών, φτάνουμε σε σημείο σύγκρισης με άλλα έθνη και κοινωνίες γεγονός που βοηθά την υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη.

ΟΦΕΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Διευρύνονται οι πνευματικοί ορίζοντες, κατακτάται η ουσιαστική γνώση, απεγκλωβίζονται ο άνθρωπος από προκαταλήψεις και αντιστέκεται στην παραπληροφόρηση και στην προπαγάνδα.

2. Αναπτύσσεται η κριτική σκέψη και ο προβληματισμός, προσφέρονται διδάγματα μέσα από τα αποτελέσματα του φανατισμού, του μίσους και του πνευματικού σκοταδισμού, αποφεύγονται λάθη του παρελθόντος και γενικά ανέρχεται το πνευματικό μας επίπεδο, πλουτίζει η γνώση και αποτρέπονται αναχρονιστικές και παρωχημένες αντιλήψεις, δογματισμοί και προκαταλήψεις.

ΗΘΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Καλλιεργούνται ιδανικά και υψηλές ηθικές αξίες (ελευθερία, ανθρωπισμός, δικαιοσύνη), συνειδητοποιείται το χρέος μας απέναντι στους μεταγενέστερους, αποκαλύπτεται η ηθική γύμνια των καιρών μας και έτσι ενισχύεται η συναίσθηση του καθήκοντος και η συμμόρφωση στις επιταγές της ηθικής. Μεταγγίζονται οι αξίες και τα ιδανικά (ηθική διδασκαλία) και δίνονται ερεθίσματα για δράση και δημιουργία.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Αντλούμε πρότυπα για αυτοκριτική και αυτογνωσία, ισχυροποιείται το πνεύμα αισιοδοξίας και δημιουργικότητας, γίνεται η ιστορία αφετηρία για ανάληψη δημιουργικών πρωτοβουλιών, απαραίτητων για τον εξοβελισμό της παραίτησης από τη ζωή και της ρουτίνας από μια πληκτική σύγχρονη πραγματικότητα. Αποφεύγουμε τα λάθη του παρελθόντος, εντοπίζουμε τις ρίζες των σύγχρονων προβλημάτων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ενισχύεται η ενότητα και το πνεύμα συνεργασίας και ομοψυχίας των ανθρώπων, διδάσκεται ο σύγχρονος κόσμος για την αξία των νόμων, αναβαθμίζονται οι κοινωνικοί θεσμοί και μπορούν να εκλείψουν ή να περιοριστούν νοσηρά κοινωνικά φαινόμενα. Συνειδητοποιούμε τον κοινωνικό και πολιτικό μας ρόλο, η συμμετοχή στα κοινά και η ανάληψη ευθυνών εδραιώνει την δημοκρατία. Η ιστορική μνήμη διδάσκει την αξία του διαλόγου, συνδέει τα άτομα, καλλιεργεί πνεύμα συνεργασίας συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Εδραιώνεται η καλύτερη λειτουργία της δημοκρατίας, εμπνέονται οι πολίτες και συμμετέχουν στα κοινά, αποφεύγονται ο ευνοχισμός της πολιτικής σκέψης και έτσι ο πολίτης δεν γίνεται άθυρμα στα χέρια λαϊκιστών και δημαγωγών πολιτικών, καθώς γνωρίζει το ρόλο του και τη θέση του στην οργανωμένη πολιτεία.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα που βοηθούν στην εξέλιξη των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών, μαθαίνουμε την αξία του Ολυμπισμού, την εξέλιξη της γλώσσας και έτσι μπορούμε να αγωνιστούμε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αντιμετωπίσουμε την εμπορευματοποίηση της πολιτιστικής δημιουργίας.
2. Κατανοούμε ότι η εξέλιξη και η πρόοδος απαιτούν σύνεση και φρόνηση.
3. Γνωρίζουμε την αξία της επιστήμης, της τεχνολογίας και της φύσης.
4. Αναβαθμίζεται το αισθητικό κριτήριο και ενδυναμώνεται η στροφή στην ψυχαγωγία

ΕΘΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Επιτυγχάνεται η επαφή με τις ρίζες μας, ενισχύεται η εθνική συνείδηση και ενδυναμώνεται το εθνικό μας φρόνημα, κυριαρχεί ο αγώνας για την εθνική ανεξαρτησία, ιδιαίτερα σήμερα, που η χώρα μας απειλείται από παντού.
2. Φρονηματίζονται οι νέοι καθώς έχουν στηρίγματα για μια ζωή δημιουργική πέρα από ακρότητες και υπερβολές. Μαθαίνουν τι σημαίνει παράδοση, πατρίδα και εξέλιξη και έτσι αγωνίζονται με μέτρο για την πρόοδο της κοινωνίας.
3. Μαθαίνουμε το παρελθόν, κατανοούμε ότι είμαστε συνεχιστές, συνειδητοποιούμε την αξία της γλώσσας.
4. Παράλληλα, ενδυναμώνεται η εθνική μας συνείδηση, τονώνεται η φιλοπατρία και η εθνική μας αυτογνωσία.

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Έρχονται σε επικοινωνία οι λαοί, καθώς αποκαλύπτεται η κοινή πορεία των εθνών, αποφεύγονται πόλεμοι και εδραιώνεται η ειρήνη, αφού η ιστορία διδάσκει μέσα από τα σφάλματα του παρελθόντος.
2. Γίνεται προσιτή η εξέλιξη στην οικονομία, ενδυναμώνεται το αίσθημα για οικονομική δικαιοσύνη και αντιμετώπιση των σύγχρονων οικονομικών προβλημάτων (ανεργία, πείνα στον Τρίτο κόσμο κ.ά.).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Τα σχολικά εγχειρίδια προσφέρουν ένα κυρίαρχο διδακτικό μοντέλο αλλά χαρακτηρίζονται από έλλειψη παιδαγωγικού προσανατολισμού, καθώς είναι γραμμένα με μια εγκυκλοπαιδική πολυσυλλεκτική λογική ή με τη λογική του ειδικού επιστήμονα ο οποίος φοβάται μήπως απομακρυνθεί από την επιστημονική ακρίβεια.
2. Οι πληροφορίες που παρέχουν είναι πολλές με αποτέλεσμα τα παιδιά να μην αποκτούν ιστορικές γνώσεις, ενώ ακόμα και οι πηγές που αξιοποιούνται δεν είναι αποτελεσματικές στο πλαίσιο της σχολικής πραγματικότητας, καθώς δεν αναπτύσσονται δεξιότητες.
3. Παραμερίζεται η κριτική καλλιέργεια, μηχανοποιείται και τυποποιείται η γνώση. Έτσι ενθαρρύνεται και επιβραβεύεται η στείρα απομνημόνευση και ο άγονος εγκυκλοπαιδισμός, χωρίς ο μαθητής να συνειδητοποιεί τη συνέχεια της ανθρώπινης ιστορίας.
4. Το μάθημα της ιστορίας αντιμετωπίζεται ωφελμιστικά και βαθμοθηρικά, αναπτύσσεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των μαθητών και υποβαθμίζεται η αξία της διερεύνησης και της γνώσης του παρελθόντος.
5. Λόγω του εξετασιοκεντρικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος ώστε οι μαθητές να αφομοιώσουν τις γνώσεις, να αναλύσουν ιστορικά ζητήματα, να εκφράσουν απορίες και προβληματισμούς. Αντίθετα η ογκώδης ύλη σε συνδυασμό με την αγωνία των εξετάσεων στερούν από το μαθητή την χαρά της γνώσης, ενώ παράλληλα οι καθηγητές αναγκάζονται να τηρούν σχολαστικά και τυπικά το πρόγραμμα, θυσιάζοντας την συζήτηση ή τον διάλογο με τους μαθητές, την διασταύρωση και την αξιοποίηση των πηγών, στο βωμό των εξετάσεων.
6. Δεν δίνεται βαρύτητα στην κατανόηση ιστορικών εννοιών, ούτε στην μελέτη και αξιολόγηση των πηγών. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω διαπιστώνει εύκολα κάποιος ότι μέσω της ιστορίας ως διδασκόμενου μαθήματος, δεν καλλιεργούνται δεξιότητες των μαθητών.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Κυρίως κρίνεται **σκόπιμη η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης** και η μεταβίβαση της συλλογικής μνήμης στο μαθητή. Είναι αναγκαίο η διδασκαλία να στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής στάσης των μαθητών απέναντι στο παρελθόν και όχι απλώς στην αφομοίωση μίας ένδοξης, ωραιοποιημένης αφήγησης.
2. **Κρίνεται σκόπιμη και η ανάπτυξη γενικών δεξιοτήτων** όπως: η ανάγνωση και η κατανόηση του κειμένου, η κριτική παρατήρηση και ο διαχωρισμός σημαντικών στοιχείων. Η ικανότητα του μαθητή να θέτει ουσιαστικά ερωτήματα και να διατυπώνει δικούς του προβληματισμούς. Να συγκρίνει καταστάσεις και να εξαγάγει συμπεράσματα, να αξιολογεί τα στοιχεία, να τα αναλύει και να τα συνθέτει, να διαχωρίζει τις αιτίες, τις αφορμές των γεγονότων και να αξιολογεί τις εξηγήσεις που δίνονται. Να μπορεί επίσης να κρίνει τις συμπεριφορές, τις αποφάσεις και τις ενέργειες ανθρώπων.
3. Είναι απαραίτητο να εκσυγχρονιστούν τα σχολικά εγχειρίδια και όσα διδάσκονται να εναρμονίζονται με τα τελευταία επιτεύγματα της αρχαιολογικής και γλωσσολογικής επιστήμης.
4. Είναι απαραίτητο να δίνεται προτεραιότητα στην ομαδοσυνεργατική εκπόνηση εργασιών, μέσω των οποίων ο κάθε μαθητής θα διερευνά πηγές, θα επισκέπτεται βιβλιοθήκες, θα αξιολογεί στοιχεία και θα μάθει να συνεργάζεται.
5. Είναι αναγκαίο να αναθεωρηθεί το δασκαλοκεντρικό διδακτικό μοντέλο, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να αναπτύξουν ερωτήματα στην τάξη και να διεξάγεται διάλογος. Επιπλέον κρίνεται σημαντικό να αναλαμβάνουν το μάθημα κατάλληλα καταρτισμένοι καθηγητές, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του μαθήματος.
6. Καλό είναι επίσης να αναζητηθεί ο ρόλος των νέων τεχνολογιών ως υποβοηθητικών μέσων στη διδασκαλία της ιστορίας. Οι μαθητές γοητεύονται από τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και διεγείρεται η προσοχή τους. Φυσικά η χρήση του διαδικτύου δίνει απεριόριστες δυνατότητες στην συγκέντρωση υλικού σχετικού με το μάθημα της ιστορίας και συγχρόνως ωθεί τους μαθητές να αντιμετωπίζουν κριτικά τις πληροφορίες που βρίσκουν.

7. Όταν είναι εφικτό να συνδυάζεται η διδασκαλία του μαθήματος με επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, ή με εκδρομές σε περιοχές με ιστορικό ενδιαφέρον. Έτσι οι μαθητές θα έρθουν σε επαφή με τα επιτεύγματα του παρελθόντος και θα προσεγγίσουν βιωματικά τη γνώση.
-

Δ. Σε μια ημερίδα που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών με θέμα «Η διδασκαλία της ιστορίας – έρευνα και νέες τεχνολογίες», καλείστε να εκφωνήσετε μια ομιλία ως εκπρόσωπος του σχολείου σας. Στην ομιλία σας να αναπτύξετε: α) Ποια είναι τα προβλήματα που εντοπίζετε στην διδασκαλία της ιστορίας στην σχολική πραγματικότητα; β) **Να παρουσιάσετε ορισμένες δεξιότητες που κρίνετε σκόπιμο να αναπτύσσονται μέσω της διδασκαλίας της ιστορίας ως σχολικού μαθήματος και να προτείνετε τρόπους, ώστε οι μαθητές παράλληλα με την γνώση να αναπτύσσουν και αυτές τις δεξιότητες. (350 – 400 λέξεις)**

EXPLANON